

Asia: VN/4305/2022

Lausuntopyyntö maalittamisen rikosoikeudellista sääntelyä koskevasta arviomuistiosta

Yleistä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Helsingin käräjäoikeus kannattaa arviomuistiossa esitettyä ehdotusta maalittamista koskevan pykälän lisäämisestä rikoslain 25 lukuun.

Maalittamisen määritelmä

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Arviomuistiossa todetulla tavalla maalittamisena tunnetulle ilmiölle ei ole aiemmin vakiintunut yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Myös Helsingin käräjäoikeuden käsitys on, että maalittamisessa on olennaisilta osin kysymys sähköisen tietoverkon kautta tavoitettavissa olevassa laajassa ryhmässä tai tällaista ryhmää hyödyntäen tapahtuvasta suunnitelmallisesta ja epäasiallisesta viestinnästä (joukkoistaminen), jolla pyritään vaikuttamaan kohteena olevan viranomaisen tai muun yhteiskunnallisesti merkityksellistä tehtävää hoitavan kykyyn hoitaa tehtäviään.

Helsingin käräjäoikeus pitää ehdotettua RL 25:7b.1:n 1 ja 2 kohdista ilmenevää määritelmää onnistuneena ja se kattaa sellaiset teot, joiden kriminalisointi maalittamisena on perusteltua.

Tarve säätää maalittaminen rangaistavaksi ja rangaistavaksi säätämisen edellytykset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Osa maalittamisen luonteisesta toiminnasta on rangaistavaa nykyisin rikoslaisissa olevien tunnusmerkistöjen perusteella. Kuten muistiossa todetaan rikoslaista ei nykyisellään kuitenkaan löydy kaikki maalittamisen osatekijät kattavaa rangaistussäännöstä, joka huomioisi riittävässä määrin osallisuusopin ja järjestelmällisen joukkoistamisella tapahtuvan häirinnän. Myöskään

muistiossa esitettyjä rikoslain ulkopuolisia lainsäädännön tarjoamia keinoja maalittamisen torjumiseksi ei voida pitää riittävinä.

Käräjäoikeus katsoo muistiossa esitetyn mukaisesti, että maalittamisen kriminalisoinnille on olemassa painava yhteiskunnallinen tarve, koska sillä on tarkoitus antaa suojaa paitsi kohdehenkilöön eli yksilöön kohdistuvilta oikeudenloukkauksilta myös oikeudenloukkauksilta, jotka kohdistuvat demokraattisen yhteiskunnan toimintaan ja luottamukseen siihen. Maalittamisen säätämällä rangaistavaksi pyritään turvaamaan kohdehenkilöiden kyky ja halu jatkaa laillista omaa toimintaansa, työ- tai virkatehtäviä taikka yhteiskunnallista vaikuttamista. Asialla on laajat yhteiskunnalliset vaikutukset, jos oikeuslaitoksen, tieteellisen tutkimuksen, yhteiskunnallisen päätöksenteon tai tiedotusvälineiden toiminnan asianmukainen toiminta häiriintyy tai vaarantuu.

Vaikka kriminalisointi merkitsisi sinänsä perusoikeutena turvatun sananvapauden rajoittamista, rajoitus on hyväksyttävä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima, eikä se ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin.

Maalittamisen tunnusmerkistö

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Muistiossa on kattavasti tarkasteltu maalittamisrikoksen mahdollisia tunnusmerkistötekijöitä ja rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta.

Käräjäoikeus katsoo, että ehdotettu tunnusmerkistö kattaisi ne maalittamisteot, joita kriminalisoinnilla on tarpeen suojella. Kun osa maalittamisteoista voi tulla rangaistavaksi jo olemassa olevien kriminalisointien puitteissa, jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota maalittamisen lainkonkurrenssiin suhteessa jo olemassa oleviin, uutta rikostunnusmerkistöä sivuaviin säännöksiin.

Kuten muistiossa on tuotu esille, maalittaminen ei ole sananvapauden suojan piiriin kuuluvaa henkilön asemaan ja toimintaan perustuvaa arvostelua, vaan suojan piirin ulkopuolelle menevää henkilöön kohdistuvaa hyökkäämistä. Kun kuitenkin kysymys on sananvapauden käyttöön liittyvästä rangaistussäätelystä, pykäläehdotukseen otetut nykyisten kunnianloukkausta ja yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä koskevien rajoituslausekkeiden mukaiset rajoitussäännöt ovat perusteltuja.

Maalittamisen rangaistusasteikko

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa arviomuistiossa esitettyyn rangaistusasteikkoon mutta toteaa, että myös 1 vuoden 6 kuukauden rangaistusmaksimi olisi ollut perusteltua. Tekoa on

pidettävä erityisen moitittavana muun muassa silloin, kun se kohdistuu viranomaisessa työskentelevään henkilöön tämän työtehtävien hoitamisen johdosta.

Maalittamisen yritys

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa muistion esitykseen siitä, että maalittamisen yritystä ei säädetä rangaistavaksi.

Syyteoikeusjärjestelyt

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Teon tulee luonteensa vuoksi olla virallisen syytteen alainen kuten muistiossa on esitetty. Näin esimerkiksi tuomioistuimien pystyisi työnantajana paremmin hoitamaan työturvallisuuteen liittyvät tehtävänsä. Mikäli yksittäiseltä maalittamisen uhriksi joutuneelta käräjäoikeuden työntekijältä vaadittaisiin rikosilmoituksen tekemistä, tulevien tehtävien vaatima objektiivisuus ulkopuolisten silmissä voisi lisäksi vaarantua.

Salaiset pakkokeinot ja salaiset tiedonhankintakeinot

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa muistiossa esitettyyn.

Ehdotusten vaikutukset

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Käräjäoikeus toteaa, että maalittamista koskeva syyte voi johtaa erittäin laajaan oikeudenkäyntiin tekoon osallistuvan suuren ihmismäärän vuoksi. Kun maalittamisen kriminalisoinnilla suojellaan demokraattisen yhteiskunnan toimintaa ja luottamusta siihen, yksittäisten erityisen laajojen oikeudenkäyntien aiheuttama kuormitus yksittäisille tuomioistuimelle on otettava riittävästi huomioon ja huolehdittava tuomioistuinten resurssien riittävydestä. Muilta osin käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa muistiossa esitettyyn.

Muut asiat

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

-

Pakkala Sirpa
Helsingin kärjäoikeus

Inkinen Jaana
Helsingin kärjäoikeus - Osasto 5/kärjätuomari osastonjohtaja Petra Spring